

KONFERENCIJA ZA ŠTAMPU

**Beogradska berza
Federation of Euro-Asian Stock Exchanges**

Hotel Hyatt, Beograd - 07. septembar 2007.

Beogradska berza je od 05. do 09. septembra 2007. godine domaćin XIII Godišnje skupštine Federacije evroazijskih berzi – FEAS-a. Skupštini, pored najviših predstavnika berzi članica asocijacije, prisustvuju i predstavnici međunarodnih finansijskih organizacija, kao i veliki broj uglednih poslovnih ljudi iz celog sveta.

FEAS

FEAS danas okuplja 32 zemlje stalne i 9 zemalja pridruženih članica. Zemlje okupljene oko ove međunarodne asocijacije pripadaju evropskom, afričkom i azijskom kontinentu.

Federaciju je osnovalo dvanaest zemalja na Osnivačkoj skupštini, održanoj u Istanbulu 16. maja 1995. godine. Sedište Federacije nalazi se, upravo, u Istanbulu, gde je locirana i celokupna administracija. Članstvom u FEAS-u mogu se pohvaliti zemlje Balkanskog poluostrva, Bliskog Istoka, pojedine zemlje bivšeg SSSR–a, ali i, daleka, Mongolija.

Federacijom rukovode Predsednik, Potpredsednik i Generalni sekretar. Predsednik i Potpredsednik biraju se na Generalnoj skupštini na period od dve godine, sa mogućnošću reizbora na još dve godine. Funkciju predsedavajućeg, trenutno, obavlja Istanbulska berza, odnosno njen Predsednik, gospodin Osman Birsen, stručnjak sa višedecenijskim iskustvom u oblasti razvoja međunarodnog tržišta kapitala. Između ostalog, bio je angažovan kao konsultant u OECD (Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj) i u Turskoj ambasadi u Vašingtonu. Funkciju Potpredsednika asocijacije obavlja CASE (Cairo and Alexandria Stock Exchange). Naime, na XII Godišnjoj Generalnoj Skupštini, održanoj u Egiptu, novembra 2006. godine, članice FEAS-a, jednoglasno su podržale CASE za poziciju Potpredsednika. Generalni sekretar FEAS-a je gospodin Aril Seren. Gospodin Seren je na tu funkciju izabran na Osnivačkoj skupštini, maja 1995. godine. On je, istovremeno, i stariji Potpredsednik Istanbulske berze. Posедуje višedecenijsko iskustvo u finansijskom sektoru.

Aktivnosti FEAS-a usmerene su na strateške aspekte potrebe za regionalnom kooperacijom i integracijom radi osiguranja likvidnosti i stvaranja efikasnog i transparentnog tržišnog miljea na tržištima kapitala zemalja članica. Takođe, aktivnosti asocijacije usmerene su i na harmonizaciju pravne regulative zemalja članica i uvođenje savremenih tehnologija u berzansko poslovanje. Asocijacija nastupa i kao “glas” zemalja članica u komunikaciji sa drugim berzanskim asocijacijama širom sveta, sa ciljem promocije razvoja tržišta kapitala zemalja članica.

Posmatrajući buduće izgledе tržišta zemalja članica FEAS-a, može se primetiti da članice FEAS-a nastoje da obezbede atraktivne i plodonosne investicione mogućnosti, kako za javni, tako i za privatni sektor. One se trude i da unaprede

svoje poslovne operacije razvojem tehnologije i kroz ekspanziju servisa za tržišne učesnike.

Poslednja kretanja na berzama koje pripadaju FEAS-u pokazuju da se na ovim tržištima trenutno trguje akcijama 9.133 kompanija. Ovo predstavlja porast od 1,3 procenata u odnosu na kraj 2006. godine. Sa druge strane, ukupna tržišna kapitalizacija kompanija čijim se akcijama trguje na tržištima berzi članica FEAS-a dostigla je 828 milijardi američkih dolara, uz porast od 20 procenata u prvoj polovini 2007. godine. Ukupan prosečan dnevni obim trgovanja akcijama na berzama koje pripadaju FEAS-u, zabeležio je porast od 27 procenata od kraja godine, i trenutno je na nivou od 2,6 milijardi američkih dolara. Prosečno dnevno trgovanje obveznicama, sa druge strane, poraslo je za 21 procenat i dostiglo nivo od 1,8 milijardi dolara. Kao što ove cifre pokazuju, berze članice FEAS-a igraju izuzetno značajnu ulogu u razvoju lokalnih ekonomija.

Ukoliko se osvrnemo na situaciju u svetskoj ekonomiji, vidimo da procene brzine ekonomskog rasta i smanjenja inflacije u jakim industrijskim ekonomijama ostaju pozitivne. Perspektive ekonomija u razvoju, sa druge strane, takođe su pozitivne. Svetska ekonomija nastavlja da jača sa stopom rasta koja bi ove godine trebalo da dostigne 5 procenata. Ekonomije tržišta u razvoju igraju značajnu ulogu u ovom postignuću, izvlačeći korist iz globalnih integracija, izuzetne naklonosti investitora i visoke likvidnosti. Ipak, ovakvi pozitivni ekonomski izgledi još uvek mogu biti pod senkom geopolitike i nestabilnosti vodećih ekonomija kao što su SAD i Kina. Budući da likvidnost na međunarodnim tržištima raste, vidimo izvesno popuštanje u kriterijumima kreditiranja i investiranja. Ova činjenica nesumnjivo predstavlja prednost za one koji pozajmljuju sredstva, ali ipak nagoveštava i zabrinutost i potencijalni rizik za investitore na globalnom nivou.

U vreme kada je stanje svetske ekonomije pozitivno i kada zemlje koje pripadaju regionu FEAS-a imaju mogućnost da privuku više međunarodnih investitora, unapređenje prepoznatljivosti lokalnih tržišta postaje bitnije nego ikada do sada. U tom smislu, aktivnosti berzi članica Federacije najviše će u narednom periodu biti orijentisane na:

- Načine očuvanja konkurentnosti tržišta
- Uvećavanje likvidnosti
- Uvođenje novih proizvoda
- Razvijanje metoda za povećanje sigurnosti investitora
- Konsolidaciju tržišta, i
- Korporativno upravljanje

Koristimo priliku da vam predstavimo i aktivnosti i razvojne planove nekoliko berzi koje su aktivne članice Federacije i čiji su najviši predstavnici gosti Beogradske berze ovih dana. U ovom tekstu biće prikazani neki od planova i promena na berzama u Bugarskoj, Belorusiji, Rumuniji i Turskoj, sadržani u izveštajima FEAS-a.

Berza u Bugarskoj - Sofija

Tržišne performanse Bugarske berze za prvu polovinu 2007. godine bile su vrlo dobre. U poređenju sa prvom polovinom 2006. godine, broj zaključenih transakcija povećao se za 105 odsto, obim trgovanja za 31 odsto, dok je ukupna vrednost ostvarenog prometa porasla za čitavih 110 odsto. Ukupna tržišna kapitalizacija dostigla je 30. juna 2007. godine nivo od 20,7 milijardi leva, što predstavlja porast od 109,57 odsto u poređenju sa visinom tržišne kapitalizacije na kraju drugog kvartala 2006. godine.

Pored kontinuiranog rasta cena pojedinačnih hartija od vrednosti, povećan je i ukupan broj hartija listiranih na Bugarskoj berzi. Indeksi berze u Sofiji takođe su zadržali rastući trend. Indeks SOFIX započeo je godinu na nivou od 1.243,73 indeksnih poena, da bi krajem drugog kvartala dostigao vrednost od 1.411,61 indeksnih poena. BG40 započeo je 2007. godinu na nivou od 200,63 indeksnih poena, da bi za prvih šest meseci ove godine ostvario ukupan rast od 54,47 odsto. U junu BG40 premašio je nivo od 300 indeksnih poena i 29. juna dostigao svoj istorijski maksimum na nivou od 309,91 indeksnih poena.

Berza u Belorusiji - Minsk

Razvojni biznis plan Beloruske berze za 2007. godinu, prihvaćen je u februaru 2007. godine, a predviđa modernizaciju postojećeg elektronskog sistema za trgovanje, povećanje asortimana usluga, kao i obezbeđenje efektivnog funkcionisanja i likvidnosti svih segmenata organizovanog berzanskog tržišta. Planira se i povećanje funkcionalnih kapaciteta elektronskog sistema za trgovanje, priprema se uvođenje prenosivih fjučers ugovora, fjučersa baziranih na vrednosti ukrštenih kurseva svetskih moneta i indeksima državnih hartija od vrednosti, uvođenje različitih vrsta opcijskih ugovora i, konačno, uvođenje efikasnijeg modela kliringa i saldiranja.

Berza u Rumuniji - Bukurešt

Bukureštanska berza najavila je nedavno da će u septembru ove godine pustiti u rad tržište finansijskih derivata. Derivati će se bazirati na indeksu BET, čiju indeksnu korpu čine "blue-chipovi" Bukureštanske berze.

Takođe, Bukureštanska berza namerava da uvede nekoliko novih berzanskih proizvoda. Planirano je izdavanje sertifikata kreiranih specijalno za postupak uvećanja kapitala putem IPO-a. Navedeni sertifikati predstavljaju sredstvo za pokriće perioda od donošenja odluke o uvećanju kapitala do efektuiranja u

Centralnom registru. Po svojim karakteristikama, sertifikati predstavljaju kratkoročne finansijske instrumente. Inače, u okviru međunarodne saradnje, Bukureštanska berza će 14. septembra biti domaćin Radnog komiteta FESE (Federacija evropskih berzi).

Berza u Turskoj - Istanbul

Istanbulska berza, inače jedna od vodećih berzi FEAS-a, nedavno je najavila da će izvršiti neke promene u pogledu vremenskog rasporeda berzanske trgovine. Novi vremenski raspored će stupiti na snagu 07. septembra 2007. godine. Prema novom rasporedu, faza otvaranja prve faze trgovanja biće skraćena za 15 minuta, a kontinuirano trgovanje će biti produženo za 15 minuta. Pored ovoga, kontinuirano trgovanje će se obavljati između 09:45 i 12:00 časova. Počev od 07. septembra 2007. godine druga faza u trgovanju biće produžena pola sata i odvijaće se između 14:00 i 17:00 časova.

Tržište inostranih hartija od vrednosti Istanbulske berze je u saradnji sa Međunarodnim tržištem obveznica obezbedilo transparentne i sigurne uslove trgovanja za turske državne obveznice – Eurobonds, koje se u trgovanju nalaze od 16. aprila ove godine. Tržište ovih hartija otvoreno je od ponedeljka do petka, a transakcije se obavljaju između 09:30 i 12:00 časova vikendom i od 13 do 17:00 časova radnim danima.

U toku je i realizacija zajedničkog projekta Nacionalnog Odbora za tržište kapitala i Istanbulske berze koji će učiniti mogućim nadzor nad tržištem u realnom vremenu. Nadzor tržišta obavljaće se elektronski i biće daleko efikasniji od postojećeg.

Aktivnosti i razvojni planovi berzi koje pripadaju Federaciji ukazuju da će fokus njihovog delovanja i dalje biti usmeren na uvećanje transparentnosti i likvidnosti tržišta kroz razvoj infrastrukture, kao i unapređenje i usavršavanje zakonskih propisa i sistema korporativnog upravljanja. Ovi napori, svakako, postaju još značajniji kada se ima u vidu da transparentnost i likvidnost na svetskim tržištima dobijaju sve veći značaj.

Beogradska berza primljena je u punopravno članstvo FEAS-a na X Generalnoj skupštini, održanoj septembra 2004. godine u Novigradu u Hrvatskoj. Nakon samo tri godine punopravnog članstva u FEAS-u, Beogradu i Srbiji pružila se jedinstvena prilika da na XIII Generalnoj skupštini federacije gostima iz celog sveta prezentuju svoje poslovne i investicione mogućnosti, ali i da se predstavljaju kao dobri domaćini i interesantna turistička destinacija.

FEAS

THE FEDERATION OF EURO- ASIAN STOCK EXCHANGES

IMKB Building

Istinye 80680 Istanbul TURKEY

Telephone: +(90) 212-298 2160

Fax: +(90) 212-298 2209

e-mail: secretariat@feas.org

web: www.feas.org

**XIII Godišnja skupština Federacije evroazijskih berzi
Beograd, 05. – 09. septembar 2007. godine**

SPONZORI

13. GODIŠNJE SKUPŠTINE FEDERACIJE EVRO-AZIJSKIH BERZI

Prospera securities a.d. Beograd
www.prosperainvestments.com

Max Dill a.d. Čačak
www.maxdill.co.yu

Energoprojekt holding a.d.
Beograd
www.energoprojekt.co.yu

TeleTrader d.o.o. Beograd
www.teletrader.com

